

çocuğumun eğitim ve kariyer koçuyum

dr. sema coşkun

Dr. Sema COŞKUN

ÇOCUĞUMUN EĞİTİM VE KARIYER KOÇUYUM

ISBN 978-605-318-251-1

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2015, Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: Eylül 2015, Ankara

Yayın-Proje Yönetmeni: Ayşegül Eroğlu

Dizgi-Grafik Tasarım: Didem Kestek

Kapak Tasarımı: Yılmaz Yücel

Baskı: Ayrıntı Basım Yayın ve Matbaacılık Ltd. Şti
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 770. Sokak No: 105/A
Yenimahalle/ANKARA
(0312 394 55 90)

Yayıncı Sertifika No: 14749

Matbaa Sertifika No: 13987

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA

Yayınevi 0312 430 67 50 - 430 67 51

Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

SEMA COŞKUN

1962 yılında Ankara'da doğmuŐtur. İlk, orta ve lise eğitimini TED Ankara Koleji'nde tamamlamıŐtır. Hacettepe Üniversitesi Biyoloji Bölümü'nden mezun olduktan sonra Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yüksek lisansını, Gazi Üniversitesi Biyoloji Bölümü'nde doktorasını tamamlamıŐtır. 2 yıl TSE'de teknik raportör olarak çalıştıktan sonra öğretmenliğe başlamıŐtır. Uzun yıllar Biyoloji / IB (International Baccalaureate) Biyoloji öğretmeni olarak çalışmıŐtır. Son 10 yıl Bilkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde mentorluk ve 7 yıl da yine aynı üniversitede öğretim görevlisi olarak çalışmıŐ, öğretmen adaylarına lisansüstü eğitim dersleri vermiŐtir. Bir dönem Avrupa Birlięi Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'ndan (Ulusal Ajans) burslu olarak Avusturya'da "eğitiminin eğitimi" kursu almıŐtır. Eğitim alanında yurt içi ve yurt dıŐında çok sayıda kurs ve seminerlere katılmıŐtır. Uluslararası geçerliliği olan NLP, Yaşam, Öğrenci ve Yönetici Koçluğu sertifikaları vardır. Halen ortağı olduğu danıŐmanlık şirketinde kurumlara kişisel gelişim eğitimleri vermektedir. ÇeŐitli yurt içi ve dıŐı yayınları bulunmaktadır. Gönüllü olarak çalıştığı derneklerde sosyal sorumluluk projeleri çalışmaları yürütmektedir.

Çocuklar serbestçe konuşmaya, düşündüklerini, duyduklarını olduğu gibi, ifade etmeye teşvik edilmelidir.

Böylece hem hatalarını düzeltmeye imkân bulunur, hem de ileride yalancı ve ikiyüzlü olmalarının önüne geçilmiş olunur. Kısacası çocuklarımızı artık, düşüncelerini hiç çekinmeden açıkça ifade etmeye, içten inandıklarını savunmaya, buna karşılık da başkalarının samimi düşüncelerine saygı duymaya alıştırmalıyız. Aynı zamanda onların temiz yüreklerinde; yurt, ulus, aile ve yurttaş sevgisiyle beraber doğruya, iyiye ve güzel şeylere karşı sevgi ve ilgi uyandırmaya çalışılmalıdır. Bence bunlar, çocuk terbiyesinde, ana kucağından en yüksek eğitim ocaklarına kadar her yerde, her zaman üzerinde durulacak önemli noktalar. Ancak bu şekildedir ki, çocuklarımız memlekete yararlı birer vatandaş ve mükemmel birer insan olurlar.

K. Atatürk

ÖN SÖZ

“Çocuğumun Eğitim ve Kariyer Koçuyum”, anne ve babalar için çocuklarına okul yaşamı, okuldan sonraki iş ve özel hayatlarında nasıl başarılı ve mutlu olabilecekleri konusunda yardımcı olmak amacı ile yazılmıştır. 26 yıl eğitimin her kademesinde edinilen tecrübeler sonucunda ortaya çıkmış olan bu kitap öğretmenlere de meslek yaşamlarında ışık tutmayı hedeflemektedir.

Bu kitabı yazmamda bana ilham veren Hürriyet Çukurova Gazetesi köşe yazarı Sn. Sinan Tanyıldız’a, yayımlanmadan önce kitabımı okumayı talep eden biricik kızım Alize’ye, çalışmalarına her zaman destek veren eşim Dinçe, övgü dolu sözleriyle beni motive eden çok sevgili arkadaşım Nilgün Ateş Dağlı’ya, kitabımın redaktörlüğünü yapan sevgili arkadaşım, değerli meslektaşım Sn. Buket Şafak Cığeroğlu’na teşekkürlerimi sunarım.

Kitabımın siz değerli okuyuculara ışık tutması ve hayatınızda küçük de olsa bir kapı aralaması dileğiyle...

Eylül 2015

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ..... 1

BÖLÜM 1

ÇOCUĞUNUZDA DOĞRU KİŞİLİK GELİŞİMİ İÇİN DİKKAT ETMENİZ GEREKENLER

Çocuğunuzda Önce Özsaygıyı Geliştirin 5

BÖLÜM 2

ÇOCUĞUNUZU BÜYÜTÜRKEN NELERE DİKKAT ETMELİSİNİZ?

Hoşgörülü ve Esnek Olun	15
Çocuğunuzun Ahlak ve Vicdan Gelişimine Önem Verin.....	16
Çocuğunuzla Aranıza Gereği Kadar Sınır Koyun.....	18
Çocuğunuzun Geçmişte Yaptığı Hataları Unutun ve Geleceği İçin Güven Verin	18
Çocuğunuz Hakkında Hep Olumlu Düşünün ve Bunu Davranışlarınızla da Destekleyin	19
Çocuğunuza Potansiyelini Geliştirecek Lakaplar Takın.....	19
Çocuğunuza Cesaret Verici Küçük Notlar Yazın	20
Siz İyi Niyetli Olun Ki Çocuğunuz İyi Kalpli Olsun	20
Çocuğunuza Sorumluluk Kazandırın.....	21
Çocuğunuzun Kendini Gerçekleştirmesine İzin Verin	24
Çocuğunuzun Hobileri Olsun	25
Çocuğunuzunuzu "Tote"de Takılı Kalmasın.....	25
Siz Kaygılı İseniz Çocuğunuz da Kaygılı Olur.....	26
Çocuğunuzunuzu Eleştirirken Dikkatli Olun ve Asla Onunla Alay Etmeyin	27
Çocuğunuza Sabrı Öğretin.....	28
Çocuğunuz Öfkesini Kontrol Edebilmelidir.....	29
Çocuğunuza Bencil Olmamayı Öğretmelisiniz	29
Çocuğunuzun Arkadaşları İle İlişkilerini Destekleyin ve Olumlu İlişkiler Kurmasını Sağlayın	30

Çocuğunuza Empatik Yaklaşın - Çocuğunuz Empatik Becerilere Sahip Olsun.....	33
Çocuğunuzun Yaratıcılığını Arttırın	35
Çocuğunuzun Toplumsallaşmasına Katkıda Bulunun.....	37
Çocuğunuzda Hayvan Sevgisini Destekleyin	38
Cinsiyet Eşitliğine Dikkat Edin	40

BÖLÜM 3

ÇOCUĞUNUZLA NASIL İLETİŞİM KURMALISINIZ?

Çocuğunuza Ne Zaman Hangi Tavrı Takınmalısınız	43
Transaksiyonel Analiz.....	43
Aktif Dinleme	47
Çocuğunuzla Nasıl Konuşmalısınız?	49

BÖLÜM 4

ÇOCUĞUNUZA ÖĞRENCİ KOÇLUĞU YAPIN

Koçluğun Temel İlkeleri	51
Öğrenci Koçunun (Yani Sizin) Temel Becerileri Nelerdir?.....	54
Öğrenci Koçluğu Aşamaları Nelerdir?	55

BÖLÜM 5

ÇOCUĞUNUZA BAŞARI TOHURLARI EKİN

Motivasyon (Güdülenme).....	61
Olumsuz İnanç Geliştirmeye Oluşan Öğrenilmiş Çaresizlik	65
Çocuğunuza Sürekli Sorular Sorun ve Onu Soru Sormaya Teşvik Edin	66
Çocuğunuzun Hayal Kurmaya Teşvik Edin	68

BÖLÜM 6

OKUL BAŞARISI

Neden Bulma Kuramı	72
Ödül ve Ceza	73
Problem Çıkaran veya Ders Çalışmayan Öğrenciler	76
Farklı Anne Baba Tutumlarının Okula Yansımaları.....	78

BÖLÜM 7**ÖĞRENMEDE FARKLILIKLAR - ÇOCUĞUNUZU
NE KADAR TANIYORSUNUZ?**

Çocuğunuz Nasıl Öğrenir?.....	81
Çocuğunuzda Görsel, İşitsel, Kinestetik / Dokunsal Öğrenme Stillerinden Hangisi Baskın?	81
Big 16 Öğrenme Biçemi Envanteri	82
Çocuğunuzda Sağ Beyin mi Sol Beyin mi Daha Baskın?.....	90
Sağ beyin mi sol beyin mi daha fazla gelişmiş?.....	92

BÖLÜM 8**ÖĞRENME NASIL GERÇEKLEŞİR?**

Bellek (Hafıza)	97
Bellek Güçlendirici Yöntemler	100
Öğrenme Basamakları (Öğrenme Eğrisi)	102

BÖLÜM 9**KARİYERE YÖN VERMEK**

Çocuğunuz Gelecekte Nerede Olmak İster?	105
Çoklu Zeka Değerlendirme Ölçeği	109
Hangi Zeka Davranışları Hangi Alanla Bağlantılı?.....	112

BÖLÜM 10**HEDEFİ 12'DEN VURMAK**

Özdisiplin	119
Son Olarak.....	124
Kaynakça.....	125

Yaklaşık 27 yıldır eğitimin içindeyim. Ortaokul, lise ve üniversitede dersler verdim. Şu anda kendi kurumumda yetişkinlere eğitim veriyorum. Bu kitabı yazmamdaki amaçlarımdan birincisi, ailelere çocuklarının eğitim ve kariyer hayatlarında nasıl daha başarılı olacakları konusunda yardımcı olmak ve onlara yol göstermek. İkincisi ise yeni öğretmen olmuş gençlere yardımcı olmak.

Öğretmenlik yaptığım yıllarda Ankara, İstanbul gibi gelişmiş illerde bile ailelerin çocuk yetiştirirken özensiz olduklarını fark ettim. İşimden dolayı pek çok seminer, kurs ve eğitim için sık sık yurt dışına seyahatlar yaptım ve oradaki eğitim sistemlerini inceleme olanağı buldum. Her seferinde ülkemdeki gençler için çok üzüntü duydum. Kızım Hollanda'ya master yapmaya gittikten 4 ay sonra bana "Anne burada kimse yalan söylemiyor, kimse kimseyi kandırmak için uğraşmıyor, çok şaşırdım" demişti. Günlerce bu cümleyi düşündüm. Ülkemizde daha iyi nesiller yetişsin istiyorum. Meslek yaşamımda gençler ve yetişkinlere öğretirken onlardan çok şey öğrendim, öğrenmeye de devam ediyorum. Kitabımla birlikte öğrendiklerimi sizlerle paylaşarak çoğaltmak istedim.

Türk toplumunda öğretmenler hoşgörölü, sabırlı, fedakar, sevecen, açık fikirli, verici ve güler yüzlü kişiler olarak algılanırlar. Tüm bu sıfatların hepsini bir öğretmenin üzerinde taşıması çok zordur. Tanıma fırsatı bulduğum öğretmenler bu tanımlamalara uymak için inanılmaz çabalar harcayan kişiler. Kendini geliştirmek için yaz tatillerinde değişik kurslara yazılan birçok öğretmen tanıdım. Hepsini takdirle anıyorum.

Öğretmenliğimin ilk yıllarında tecrübesizliğin zorluklarını yaşadım. Muhtemelen beni seven ve sevmeyen öğrencilerim oldu. Beni örnek alarak biyoloji bölümüne giren öğrencilerim olduğu gibi dersimi sevmeyen öğrencilerim de oldu. Yıllarca aldığım eğitimlerden sonra girdiğim sınıflardaki öğrencilerime kendimi ve dersimi nasıl sevdirebileceğimi öğrendim. İlk yıllarımda tek amacım öğrencilerime biyoloji konularını en iyi şekilde öğretmekti. Bu yıllarda muhtemelen derslerim çok sıkıcıydı. Özel okullarda sürekli olarak öğretmenin akademik başarı durumu incelenir, Bu nedenle zaman zaman öğrencilerimi bunalttığımı kabul ediyorum. Ama şimdi bir öğretmenin ilk yapması gereken şeyin öğrencilerine kendini sevdirmek ve dersine merak duymalarını sağlamak olduğunu biliyorum. Bunu gerçekleştirdiğinizde onlar zaten dersinize çalışır ve siz hedefine ulaşırsınız.

Öğretmenler velilerle eğitim konusunda çok iç içe olurlar. Edindiğim tecrübeler, velilerin çocuk yetiştirme konusunda çok da başarılı olmadıkları yönünde. Buna bağlı olarak da birçok lise, hatta üniversite mezunu, başarılı olmak için gereken becerilerin önemli bir kısmından yoksun. Velilerle ilgili düşüncelerimi en son çalıştığım özel okulun okul idaresiyle de paylaştım. “Bir uzman getirtip velilere çocuk gelişimi ile ilgili eğitimler verelim” şeklinde uygulanamayan önerilerim oldu. Pekçok okulun sık sık velilere yönelik eğitimler düzenlediğini duyuyorum. Bence okulların bir misyonu da velilerin eğitimi olmalıdır. Velilerle ilgili değişik olaylar yaşadım. “Bir ebeveyn çocuğuna bunu nasıl yapar? Nasıl böyle düşünür?” diye düşünüp uyuyamadığım geceler olmuştur. Yeri geldiğinde bunları da sizinle paylaşacağım.

Üniversitede Eğitim Fakültesinde, öğretmen olacak adayların derslerine girdiğim zaman Türkiye’de liselerdeki eğitimin ne kadar yanlış olduğunu daha net gözlemleme fırsatım oldu. İlköğretim ve ortaöğretim, çocuklarımızı ne üniversiteye ne de hayata hazırlıyor. Üniversitedeki öğrenciler lisede öğrendikleri konuların büyük çoğunluğunu unutmuş oluyorlar ve bu durumu da normal karşılıyorlar. Öğrenciler derslerden yüksek notlar alsalar bile gerçek öğrenme gerçekleşmiyor. Bunların sebeplerini kendimce sorgulamaya başladım. Sonraki yıllarımda bu konuya eğildim. Eğitim, kariyer ve yaşam koçluğu eğitimleri aldım, bu alanda kitaplar okudum, öğrenci ve kursiyerlerim üzerinde neyi ne kadar öğrendikleri ile ilgili küçük denemeler yaptım.

Umarım kendimce yaptığım bu araştırmalarımın size faydası olur. Belki çocuklarınız çok küçük, onlara eğitim koçluğu yapmak istiyorsunuz, belki de çocuklarınız yetişkinliğe erişmek üzere ya da iş hayatına yeni atıldılar. Onlara kariyerleri için yardımcı olmak istiyorsunuz. Her iki konuda bilgilerimi kitabımda anlatmaya çalışacağım. Aynı zamanda eğitim ortamı içinde öğretmen bakış açısını da ortaya koyarak çocuğunuzun çok yönlü görebilmenizi sağlamaya çalışacağım.

“Ağaç yaşken eğilir” misali çocuklarda en temel kişilik gelişimi 0 - 3 yaş arası gerçekleşir. Yetişkin bir insanı değiştirmek oldukça zordur. Bu nedenle çocuklarımızı seramik hamuru gibi yoğuralım. Onlara en güzel şekilleri verelim. O kadar iyi yetiştirelim ki kendileri ile mutlu ve barışık yaşasınlar ve zaman içinde kendilerini değiştirmek için çok fazla uğraşmasınlar.

Ünlü psikiyatr Alfred Adler “İnsanı Tanıma Sanatı” (2013; 192) adlı kitabında “Karakter özellikleri çocuklarının sandığı gibi doğumsal nitelik taşımaz, birey tarafından sonradan edinilir. Dolayısı ile hiçbir çocuk doğuştan tembel değildir. Tembelse bunun bir sebebi vardır. Aynı şey suça yönelik karakter özelliklerinin insanda doğuştan bulunduğu varsayımı için de söylenebilir. Bir ailede birden çok suça yönelik kişiye rastlanması ailedeki yaşama bakış şekli ile ilgilidir” demektedir.

Çocuklarınızın ilk eğitimini siz ailenizde vereceksiniz. Çocuklar için doğru eğitilmiş bir aileden daha yararlı bir kurum olamaz. Kimse anne babalığı bile- rek çocuk doğurmuyor. Bu konuda zorunlu bir eğitim yok. Genellikle ebeveynler kendi ailelerinden gördüklerini, çevrelerinden duyduklarını çocuklarında uyg- luyor. Ebeveynler iyi bir eğitim ortamından geçmemişse maalesef mutsuz, huzur- suz, başarısız çocuklar yetişiyor.

Çocuklarımızda özsaygı, özbenlik, özgüven, özdeğer... gibi duygular gelişme- mişse onlardan okul ve hayat başarısı bekleyemeyiz. Kendine güveni olmayan birinin eylem adımlarına geçmesini isteyemeyiz. Bu nedenle çocuklarımız doğru- doğru onlara çok ama çok özenli davranmalıyız. Siz ne zaman kendi yolunuzu kendiniz çizmeye başladınız bilmiyorum. Ben kendi seçimlerimi yapmaya baş- ladığımda 26 yaşındaydım. Ondan önce başkaları benim adıma karar veriyordu. Bırakalım çocuklarımız kendi yollarını erkenden seçsinler. Bize onların yolunu çizmek değil sadece onlara bu konuda yardım etmek düşer.